

Meer voedsel betekent meer honger.

Honger wordt voor ons voortdurend gedefinieerd als een probleem van ontoereikende produktie. Als mensen honger hebben moet de reden daarvoor zijn, dat er onvoldoende voedsel is. Gedurende ten minste 30 jaar is het fundamentele doel van de "oorlog tegen de honger" het produceren van meer voedsel geweest.

Zo worden we bijna dagelijks getraakteerd op een benadering van honger, zoals de bestaande media die uitdragen. We horen van de ene doorbraak na de andere - proteïne uit petroleum, oogsten met kelpsoda, extracten uit alfalfa - en dat alles om de voedselvoorraad uit te breiden. Zelfs motieven om konsumptie in de rijke landen te verminderen komen uiteindelijk neer op "eet een hamburger minder in de week" om de voedselvoorraad tegen de honger te vergroten.

Voor velen spreekt deze produktiebenadering aan. Vandaag de dag wordt er in feite meer voedsel geproduceerd: de groene revolutie levert nu jaarlijks naar schatting 20 miljoen ton graan per jaar op voor de provisiekast van Azië. In Mexico verdriedubbelde de tarweopbrengst in slechts 20 jaar.

Maar wacht. Er wordt nu meer honger geleden dan ooit tevoren. Omdat er ook meer voedsel is dan ooit tevoren, blijven er slechts twee mogelijke konklusies over:

Ofwel: - wat de produktie beoogt is korrekt, maar het aantal mensen is zo sterk toegenomen, dat het zelfs boven deze dramatische produktiedoelinden uitgroeit.

Of: - de diagnose is onjuist - schaarsheid is niet de oorzaak van de honger, en produktietoename kan, hoe groot hij ook is, het probleem niet oplossen.

genoeg te eten voor iedereen

Alleen al de feiten van de wereldgraanproduktie tonen duidelijk aan dat de overbevolking/schaarste-diagnose feitelijk onjuist is. De huidige wereldgraanproduktie zou meer dan voldoende ieder mens op aarde kunnen voeden. Zelfs gedurende het schaar-

ste jaar 1972/1973, was er 9% meer graan per persoon, dan in een overvloedig jaar als 1960. Ontoereikende produktie is duidelijk niet het probleem. In feite heeft, hoe ironisch het ook mag klinken, deze kortzichtige kijk op de toegenomen produktie het hongerprobleem bemoeilijkt. Omdat dit tegen de volkswijsheid ingaat, wilden we graag deze kon-

klusie bevestigen in ons onderzoek op het Institute for Food and Development Policy.

Wat hebben we gevonden? Dat wat de produktie beoogt, wordt snel synoniem aan het moderniseren van de landbouw- de opzet om de "moderne" boer te voorzien van geïmporteerde technologie:

kunstmest, irrigatie, ziektebestrijdingsmiddelen en machineriën. De groene revolutie veroorzaakt enkel een versterking van deze definitie van ontwikkeling, omdat hun hogere opbrengst sterk afhankelijk is van dit alles wat wordt toegevoegd. De ontwikkeling van de landbouw wordt zo dus omgevormd tot een eng technisch probleem

waar het geld zit

Het resultaat?

Deze toevloed van staatsfondsen verandert het landbouwbedrijf snel in een plaats waar men geld kan verdienen, soms veel geld.

Om ervan te profiteren heeft men echter een combinatie nodig van land, geld, kredietwaardigheid en politieke invloed. Dit alleen zet het grootste deel van de boeren overal ter wereld buiten spel.

Ondanks de kennis van grondig bewijsmateriaal van overal ter wereld, dat kleine zorgvuldig bebouwde stukjes grond produktiever zijn per hectare dan grote plantages en minder investeringen nodig hebben, gaan de produktieprogramma's van de regering altijd weer voorbij aan de kleine boeren (om nog maar niet te spreken van de landlozen).

De gebruikelijke rationalisatie is dat het werken met grote produktie-eenheden met meer zekerheid leidt tot een toename van produktie. De wedijver om land, dat plotseling

winstgevend was gewprdem door deze officiële produktiestrategie heeft het land in waarde doen stijgen.

De landwaarde van de groene revolutiegebieden in India is opvallend genoeg gestegen met 300 tot 500 percent, wat de aanleiding gaf tot spiraalvormige landspeculatie en zelfs "landroof". De lokaas van grotere winsten verleidde de grote landheren ertoe om land terug te nemen, dat zij formeel verpacht hadden. Vele gebruikten hun nu hogere winsten om kleine naburige boeren uit te kopen. Overal in de onderontwikkelde wereld bestaan de landlozen nu uit 30 tot 60 procent van de agrarische bevolking. Hierbij zijn nog niet eens de miljoen landloze vluchtelingen gerekend, die de menselijke produkten zijn van de produktiestrategie.

Omdat ze geen werk meer op de boerderijen kunnen vinden, sluiten ze zich aan bij eenzelfde hopeloze run op werk in de sloppenwijken van de stad.

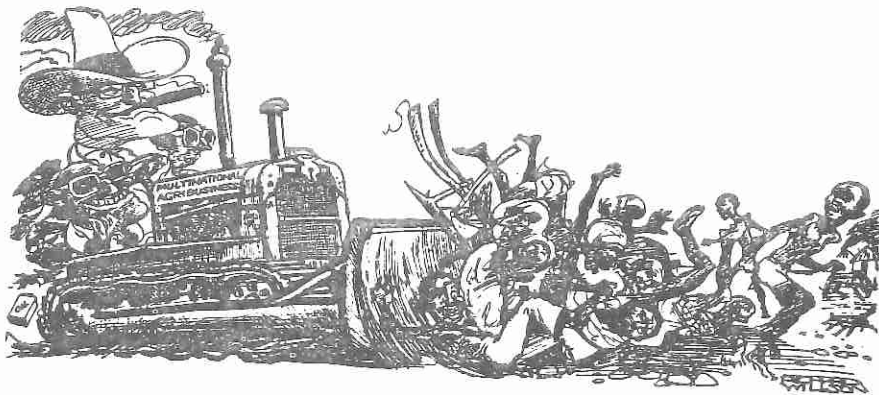
het grote boerenbedrijf

Tegelijkertijd met het gestadig groeien van het aantal landlozen, die zoeken naar werk, wordt het aantal baantjes steeds kleiner. De mechanisatie stelt de grote landheren in staat meer land voor henzelf te bebouwen, zonder de produktie te moeten delen met dagloners en vaste arbeiders. Ondanks de toenemende werkloosheid, moedigen de regeringen de mechanisatie aan door geïmporteerde machineriën te subsidiëren en gemechaniseerde landbouwbedrijven vrij te stellen van landhervorming. Landbouwproduktie, die gebaseerd is op aangekochte kunstmatige toevoegingen, zoals kunstmest, bastaardzaad, onkruidbestrijdingsmiddelen, machineriën,

betekent onvermijdelijk dat op geld gebaseerde relaties de plaats innemen van pacht en loon, die het traditionele betaalmiddel waren in de landbouwproductie. Om pacht in kontanten te betalen, moet de pachter in ieder geval schulden maken zelfs voor hij gaat planten- en vaak buitensporig hoge tarieven.

Terwijl pacht in goederen steeds betekent dat een slechte oogst gedeeld wordt door zowel landheer als pachter, betekent betaling in kontanten, dat de pachter met een gelijke huur moet komen, ongeacht hoe de oogst is.

We zijn zo dus getuige van een radikale onvorming van de controle op de voedselbronnen- zowel in de geïndustrialiseerde als in de niet-socialistische onderontwikkelde wereld. Landbouw, een middel van bestaan van miljoenen zichzelf voorzienende boeren in de derde wereld, is veranderd in een winst-objekt voor een nieuwe klasse van "boeren". Traditionele landbezittende elite, geldschieters, militaire officieren, spekulanten uit de stad, buitenlandse maatschappijen en zelfs Afrikaanse stamhoofden worden nu landbouwondernemers. In de loop van deze hervormingen wordt de honger gebroken met het produktieproces. Op z'n best krijgen ze een onbetrouwbaar arbeidsloon op basis van seizoenarbeid.

Het produktieproces is niet meer gebaseerd op de konsumptie. Er is meer voedsel, maar de mensen hebben nog honger- in feite meer honger. Het proces om meer voedsel te produceren heeft feitelijk het vermogen van mensen om voedsel te verbouwen of te kopen verminderd. Waar is de toegenomen produktie? Verdween deze mysterieus? Nee.

- Een gedeelte ervan gaat naar de stedelijke middenklasse. De regeringen van de VS en van Pakistan werken samen met de graanproduktten Coöperatie te New Jersey om de Pakistaanse maisvelden te verbeteren- vroeger de voedselvoorraad van de plattelandse armen. Bast-aardzaad en andere kunstmatige toevoegingen deden de gewassen groeien. De mais die nu verbouwd wordt door een relatief kleine groep boeren, wordt verwerkt tot niet alcoholische dranken voor de midden- en hoogste klassen van de stad.

- Een ander deel wordt gebruikt als voedsel voor direkt gebruik. De korenproduktie, die de trots was van de groene revolutie in de VS is geëindigd in de magen van de levende have. In 1973 ging 2/3 van de Columbiaanse rijst van de groene revolutie naar feedlots en brouwerijen.

- Een deel wordt geëxporteerd. Doordat de landbouwstrategie gebaseerd is op ingevoerde kunstmatige toevoegingen, als kunstmest, irrigatie e.d. zijn landen genoodzaakt tot exportproduktie om buitenslands geld te verdienen om voor deze bodemvoorzieningen te betalen. Ondanks de ondervoeding van 80% van de landelijke bevolking, begon Mexico eind jaren '60 tarwe uit de groene revolutie te exporteren. Centraal Amerika exporteert tussen 1/3 deel en de helft van zijn rundvlees naar de VS.

- Ook wordt er nog een gedeelte gedumpte (= exporteren beneden binnenlandse prijs). Fruit en groente, dat in Centraal Amerika geproduceerd wordt voor export worden herhaaldelijk of uitgesloten van een overvolle markt of missen de US standaardnormen voor kwaliteit, als formaat, kleur en smaak. Omdat de plaatselijke bevolking, meest landlozen, te arm is om iets te kopen, wordt zeker 65% van de produktie als voedsel gebruikt voor vee (wat op zijn beurt geëxporteerd wordt) of letterlijk gedumpt.

één wereldsupermarkt

Wanneer de voedselproduktie uit handen wordt genomen van de zichzelf voorzienende boeren en steeds meer gebonden wordt aan een wereldwijd marktsysteem, kunnen de plaatselijke voedselbronnen steeds minder de plaatselijke bevolking onderhouden.

We zien zo een "Wereld Super Markt" ontstaan, waarin de armsten in Centraal Amerika of Afrika nu moeten concurreren om voedsel met miljoenen Amerikanen, Japanners en Europeanen, wier inkomen veel malen groter is. Onze onderling afhankelijke wereld leidt ook

misschien naar dezelfde Supermarkt, maar de meesten hebben geen geld om te kopen, en zelfs geen distributiebonnen.

Als meer voedsel produceren de verkeerde oplossing is, wat is dan de goede? Om die vraag te beantwoorden moeten we eerst inzien, dat er geen ontwikkelingsland is waar de voedselbronnen de plaatselijke bevolking niet zouden kunnen voeden. Belangrijker, omdat de onderontwikkelde landen ons voorgespiegeld zijn als hulploos en meelijwekkend in de behoefte aan onze hulp, verliezen we het inzicht in de simpele waarheid, dat hongerige mensen zichzelf kunnen en willen voeden, als hen toegestaan is dat te doen.

Als mensen zichzelf niet voeden, kun je er zeker van zijn, dat machtige obstakels hen in de weg staan. Deze obstakels zijn echter niet de "hongermyten" - overbevolking, te weinig land, luiheid, gemis aan techniek, ongelijke handelsvoet (terms of trade) enz.

In ons onderzoek kwamen we tot de ontdekking dat de meest fundamentele verlegenheid om "self-reliance" te voeden is, dat de meerderheid van de bevolking zelf niet in staat is het produktieproces te controleren en, daarom zijn ze vaker en vaker zelf niet participierend.

Hoe halen we de obstakels weg, die het volk verhinderen controle uit te oefenen op het produktieproces en zichzelf te voeden? Wat we geleerd hebben is, dat de oplossing die we aan de hand doen- de oplossing, dat mensen controle uit kunnen oefenen op het voedsel- de enige garantie is van "longterm produktie" en voedselveiligheid. Het zijn de landveroveraars (mensen die het land totaal in beslag nemen. - zowel de traditionele land-

elite als het daarmee samenwerkende bedrijfsleven voor de landbouw - die bewezen hebben zelf de meest inefficiënte en onbetrouwbare gebruikers van landbouwvoorraden te zijn.

strijd om controle

Velen die tot het inzicht zijn gekomen, dat het probleem "honger" niet eenvoudigweg een produktieprobleem is konkluderen dat het in plaats hiervan een probleem van distributie is - om het voedsel bij de arme mensen te krijgen i.p.v. bij de welgestelden. Wij zeggen iets anders. Het distributieprobleem is slechts een weerspiegeling van het eigenlijke probleem: van controle en participatie in het produktieproces zelf. Wanneer we

deze fundamentele problemen eenmaal zien, zullen we beginnen te zien dat de "arme, hongerige massa's" van wie ons herhaaldelijk verteld werd ze te vrezen, in werkelijkheid onze bondgenoten zijn. Bewust of niet, wij zijn allemaal verbonden in een gemeenschappelijke strijd voor controle van de meest fundamentele menselijke behoefte - voedsel. "Meer voedsel" of zelfs herdistributieprogramma's like food aid and foodstamps, zullen meer honger blijven betekenen, totdat we vat krijgen op het probleem van wie controleert en wie neemt deel in het produktieproces.

(Development Forum, een uitgave van de Verenigde Naties).

het land voor de mensen die er op werken !

HOOFDSTUK 2

De handel tussen de EEG en de derde wereld

